https://archive.org/details/bk1111/page/n0/mode/1up

1960-07-24 -Gyati Reet Rivaj (1111)

All Items on https://archive.org/details/realpatidar

Full Library on https://realpatidar.com/library

॥ ૐ ॥

શ્રી કચ્છી કડવા પાટીદાર સમાજ

ના

જ્ઞાતિ રીત રિવાજોને લગતા નિયમો

✚

"આ નિયમોનું સાંગોપાંગ નિષ્ઠાપૂર્વક
પાલન કરવું એ આપણી સૌ જ્ઞાતિ
ભાઇ બહેનોની પવિત્ર ફરજ છે"

✚

પ્રકાશક : શ્રી કચ્છી કડવા પાટીદાર સમાજ
પાટીદાર વિદ્યાર્થી ભવન,
નખત્રાણા (કચ્છ)

કિંમત, પંદર નવા પૈસા

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n1/mode/1up

Real Patidar Library

https://www.realpatidar.com/library

This book/literature/article/material may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden.

The library does not give any warranty express or implied or make any representation that the contents will be complete or accurate or up to date. The library shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of this material.

Full terms and conditions of use: http://www.realpatidar.com

About Real Patidar books

Real Patidar's mission is to organize the information on Satpanth religion, which is a Nizari Ismaili sect of Shia branch of Islam, and to make it universally accessible and useful. Real Patidar Books helps readers discover the material on Satpanth online while helping authors and researchers in their studies. You can know more by visiting http://www.realpatidar.com

You can resize and move this box in any PDF Application like Adobe Acrobat Reader.

Use the Bookmarks facility in the PDF to directly go to the pages containing Highlights.

For Reference See Pages: 4.
For page numbers, see the page footer. Page numbers are in 'Page x of y' format

References by: RealPatidar.com - Created using: step2-QR-and-3-RM-v7.py

https://archive.org/details/bk1111/page/n2/mode/1up

Digitally signed by realpatidar.com
DN: cn=realpatidar.com, c=IN,
o=realpatidar.com,
email=mail@realpatidar.com
Reason: I have reviewed this
document
Date: 2026.02.20 17:51:14 +05'30'

realpatidar.com

॥ ॐ ॥

શ્રી કચ્છી કડવા પાટીદાર સમાજ

ના

જ્ઞાતિ રીત રિવાજોને લગતા નિયમો

"આ નિયમોનું સાંગોપાંગ નિષ્ઠાપૂર્વક
પાલન કરવું એ આપણી સૌ જ્ઞાતિ
ભાઈ બહેનોની પવિત્ર ફરજ છે"

પ્રકાશક : શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજ
પાટીદાર વિદ્યાર્થી ભવન,
નખત્રાણા (કચ્છ)

કિંમત, પંદર નવા પૈસા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n3/mode/1up

realpatidar.com

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n4/mode/1up

realpatidar.com

નિવેદન

આપ સૌ જાણો છો તેમ આપણી જ્ઞાતિનાં ભાઇ બહેનો કચ્છ તેમજ કચ્છ બહાર સારા પ્રમાણમાં વસી રહ્યાં છે. જેનો આવતી પેઢીયોનો સબંધ જુદા જુદા પ્રદેશોમાં વસતા જ્ઞાતિ ભાઇઓ સાથે કેવો રહેશે તે જાણવું મુશ્કેલ થઇ પડે તેવું હતું. તેથી જ્ઞાતિના સબંધ હમેશાં જળવાઇ રહે તે માટે ભારત ભરમાં વસતા કચ્છી પાટીદાર ભાઇ બહેનોનું લગ્ન, મરણ અને એવા શુભ અશુભ પ્રસંગોએ પાળવાના ધારા–ધોરણનું બંધારણ બનાવવું જરૂરી જણાયું.

ઉપરોક્ત ઉદ્દેશને પહોચી વળવા માટે સમસ્ત જ્ઞાતિને માન્ય હોય, અમલ કરવામાં ઓછા બોજારૂપ અને વિધ્ન રહિત હોય અને જે ધારા–ધોરણો આજના જમાનાનાં માનસને અને જીવનને અનુરૂપ હોય અને જે જ્ઞાતિને પ્રગતિના પંથે દોરી જાય એવા રીત–રીવાજોનું બંધારણ ઘડવા માટે કચ્છ નખત્રાણામાં બોર્ડિંગના ઉદ્‌ઘાટન પ્રસંગે જ્ઞાતિની એક પરિષદ બોલાવવાનું આપણા આગેવાનોએ નક્કી કર્યું. અને તે પરિષદ નખત્રાણા મુકામે મળી.

આ પરિષદમાં કચ્છના દરેક ગામના તથા કચ્છ બહાર વસતા દરેક પ્રદેશના આપણી જ્ઞાતિના પ્રતિનિધીઓએ હાજરી આપી હતી. આ પ્રતિનિધીઓ દ્વારા આપણા ઉદ્દેશને અનુરૂપ બંધારણ બનાવવા ચર્ચા વિચારણા કરી સર્વ માન્ય બંધારણ તૈયાર કરવામાં આવ્યું. જે બંધારણ તા. ૧૦–૫–૧૯૬૦ ની રાત્રે બોર્ડિંગના ચોગાનમાં, આપણી જ્ઞાતિ પરિષદના ખુલ્લા અધિવેશનમાં લગભગ વીસ હજાર ભાઇ બહેનોની સભામાં સર્વાનુમતે પસાર કરવામાં આવ્યું હતું.

આ પાસ થયેલ બંધારણ સાં. ૨૦૧૬ ના આષાઢ સુદ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n5/mode/1up

realpatidar.com

તારીખ ૨૫–૬–૧૯૬૦ થી અમલમાં મુકવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યુ હતું. પાસ થયેલ ધારા–ધોરણોનું બંધારણ આ સાથે આપવામાં આવ્યું છે.

આ ધારા–ધોરણોના બંધારણ મુજબ કચ્છ, ગુજરાત અને ભારત ભરમાં વસતા દરેક કચ્છી કડવા પાટીદાર ભાઇ બહેનોએ વર્તવાનું છે. અને આશા રાખવામાં આવે છે કે ચાલુ યુગને અનુસરીને તે મુજબ સર્વેનો પુરતો સાથ સહકાર મળી રહેશે.

દરેક ગામના આગેવાનોને વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે આજના સમયને અનુરૂપ અને જ્ઞાતિના ગરીબ તવંગર સર્વે ઓછા ખર્ચે સામાજીક રીત-રિવાજો અપનાવી શકે એ હેતુથી આ ધારા–ધોરણ તૈયાર કરવામાં આવ્યાં છે. તેનો પુરે પુરો અમલ થાય તે માટે દરેક આગેવાન જ્ઞાતિના સમજુ ભાઇ-બહેનોની ફરજ બની રહે છે કે તેઓ પોત પોતાના ગામમાં લોકોને આ બંધારણની સમજુતી અને તે દ્વારા થવાના ફાયદાઓ સમજાવી અને વારંવાર આવી જાતની સમજુતીઓ આપવા પ્રચાર સભાઓ ભરી સમસ્ત જ્ઞાતિએ મળીને ઘડેલા આ ધારાધોરણોને અમલમાં લાવવા માટે પુરતો સાથ અને સહકાર આપે એજ અભ્યર્થના.

24-Jul-1960

આપનો,

વીર પસલી
સાં. ૨૦૧૬

શીવદાસ કાનજી પટેલ
પ્રમુખ, શ્રી અખિલ ભારત કચ્છ કડવા પાટીદાર પરિષદ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n6/mode/1up

realpatidar.com

શ્રી અખિલ ભારત કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજ

તા. ૧૦–૫–૧૯૬૦ ના રોજે મળેલ પરિષદના ખુલ્લા અધિવેશનમાં પસાર થયેલ રીત રિવાજોના ઠરાવો.

ઠરાવો

ઠરાવ ૧ લો

જ્ઞાતિના રીત-રીવાજોમાં હાલમાં પ્રવર્તતી ગેર વ્યવસ્થા અને અંધાધુંધી અટકાવવા તથા વર્તમાન સમયની આર્થિક અને સામાજીક પરિસ્થિતીને અનુરૂપ હોય એવું આપણી જ્ઞાતિનું બંધારણ હોવું જરૂરી છે, એમ જણાતાં જ્ઞાતિના સર્વે ભાઇ બહેનોની આ પરિષદ આ બંધારણ બનાવે છે.

ઠરાવ ૨ જો

ઓલામણાં સબંધે

બાળકના જન્મ બખતે ઓલાવવાના પ્રસંગે બાળકની માતાના સગા ભાઇ તથા કાકાઇ ભાઇઓએજ માત્ર જવાનું રહેશે. અન્ય કોઇએ જવાનું નહી. અને આવા પ્રસંગે એક ટાણાંથી વધુ કોઇએ રોકાવું નહીં.

ઠરાવ ૩ જો

વિયાતર આપવા સબંધે

દીકરીને પહેલું બાળક જન્મે ત્યારે તે નિમિત્તે વિયાતર (પછેડો) આપવા માટે દીકરીને પોતાને ઘરે ઓલાવીને આપવું. વિયાતર આપવા માટે દીકરીના સાસરાંને ઘરે જવું નહીં.

ઠરાવ ૪ થો

સગપણ કરવા સબંધે

(અ) બાળકોનાં તદ્દન નાની વયે સગપણ કરવાં નહીં. સગપણ કરવા માટે વય મર્યાદા નીચે મુજબની રહેશે.

(૧) છોકરાની વય ઓછામાં ઓછી પુરાં ૧૪ વ૫.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n7/mode/1up

realpatidar.com

(૨) છોકરીની વય ઓછામાં ઓછી પુરાં ૧૦ વર્ષ.

(બ) સગપણ કરતી વખતે દીકરાના માવિત્રોએ નીચેની વસ્તુઓ આપવી.

(૧) સોપારી નંગ ૧ (૨) ટોપરા નંગ ૨

(૩) ગોળ શેર ૧। (૪) રૂપીઓ એક રોકડો

ઉપર જણાવ્યા સિવાય સગપણ કરતી વખતે પૈસાની કે બીજી કોઇ પણ વસ્તુની લેતી દેતી કરવી નહીં.

(ક) સામ સામે સગપણ કરવાં નહીં.

ઠરાવ ૫ મો

સગાઈ (ટીલાં) સબંધે

સગાઇ (ટીલાં) પ્રસંગ વખતે દીકરાના માવિત્રોએ નીચેની વસ્તુઓજ લઇ જવી.

૧ ઓઢણી નંગ ૧ સુતરાઉ વાર ૩ ની
૨ ગોળ શેર ૧।
૩ રૂપીયા ૪। સવાચાર રોકડા
૪ ચાંદીનો હાર ૧
૫ પગનાં સાંકળાં જોડી ૧
૬ નાકની સળી હેમની નંગ ૧

આ પ્રસંગે બે જણે જવું અને બે ટાણાંથી વધારે રોકાવું નહી

ઠરાવ ૬ ઠો

તહેવારોના લાગા સબંધે

સગપણ થયા બાદ આવતા તહેવારોએ લાગો (સપેતરૂં) નીચે મુજબ મોકલવાનું રહેશે.

સગપણ થયા પછીના પહેલા તહેવારે દીકરાના માવિત્રોએ રૂા. ૧ એક તથા ત્યાર પછીના તહેવારોએ રૂા. ૦–૫૦ અર્ધો રૂપીઓ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n8/mode/1up

realpatidar.com

દીકરાની વહુને મોકલવો. તેની વળતરમાં દીકરીનાં માવિત્રોએ રૂા. ૦-૧૦ દસ નવા પૈસા આપવા.

નોંધઃ– ઉપર જણાવ્યા મુજબ લાગા (સપેતરૂં) દિવાળી, હોળી અને જન્માષ્ટમી ના તહેવારેએજ મોકલવા.

ઠરાવ ૭ મો

લગ્ન લખવા સબંધે

લગ્ન લખતી વખતે કન્યા પક્ષે લગ્નના પુડામાં રૂા. ૧। સવા મુકવાનો રહેશે.

લગ્ન વધાવતી વખતે વરપક્ષે રૂા. ૧। આપીને લગ્ન વધાવાનું રહેશે.

લગ્ન વધાવવા લઇ જવા માટે કન્યા પક્ષ તરફથી બે માણસોએ જવું. અને તેઓને વર પક્ષે ટાણાં બે જમાડવાનું રહેશે.

ઠરાવ ૮ મો

લગ્ન (વિવાહ) સબંધે

૧. વર અને અણવર સિવાય જાનમાં ૨૫ પચીસ માણસોએ જવું. અને કન્યા પક્ષે જાનને બે ટાણાં જમાડવી.

૨. આ પ્રસંગે વર પક્ષે લાગા તરીકે નીચે મુજબ આપવાનુ રહેશે.

૧. વાયણાંના રૂા. ૨૦ વીસ
૨. હાગળા કરાવવાનો રૂા. ૧ એક

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n9/mode/1up

realpatidar.com

૩. પોંખવાનો રૂા. ૧ એક
૪. પડલાંનાં કપડાં પહેરીને પગે લાગવાનો નવવધૂને રૂા. ૧. એક.
૫. ધર્માદાનો રૂા. ૧ એક
૬. મંદિરના ધર્માદા લાગાના રૂા. ૫ા સવા પાંચ
૭. લગ્ન વિધી કરાવવાના બ્રાહ્મણને દક્ષિણાના રૂ. ૫ પાંચ તથા વર પક્ષ તરફથી રૂા. ૨॥ અઢી કન્યા પક્ષ તરફથી આપવા.

૩. તદુપરાંત લગ્ન પ્રસંગે નીચેની વસ્તુઓની લેવડ દેવડ કરવાની રહેશે.

(અ) વર પક્ષ તરફથી કન્યા પક્ષને આપવાના નીચે મુજબ

૧. ખરખરી નંગ ૧
૨. કપડાં સુતરાઉ નંગ ૩ (સાડી, પોલકું અને ઘાઘરો)
૩. પડલાંમાં કાંકણુ મઢેલું નંગ ૧
૪. સાકર અથવા ગોળ શેર ૧ા સવા

(બ) કન્યા પક્ષ તરફથી વર પક્ષને આપવાના નીચે મુજબ

૧. જમાઇ માટે પાટલુન, ખમીસ, ટોપી તથા પછેડી નંગ એક એક સુતરાઉ
૨. થાળી નંગ ૧ અને વાટકો નંગ ૧
૩. કન્યાના સાસરાને ઝભ્ભો ને ધોતીઉં એક એક, સાસુને સાડલો ને પોલકું, કાકાજી સાસરા, જેઠ તથા દીયરને પછેડી એક

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n10/mode/1up

realpatidar.com

એક અને કાકીજી સાસુઓ જેઠાણીઓ તથા નણદોને પોલકુ એક એક આપવું

૪. લગ્નની ચોરી બાંધવા માટે પ્રજાપતી પાસેથી જે વાસણો લેવાય તેના ખર્ચના બંન્ને પક્ષે અર્ધો અર્ધ આપવાના રહેશે. અને તે વાસણો બંન્ને પક્ષે અર્ધો અર્ધ વહેંચી લેવાનાં રહેશે..

૫. લગ્ન થઇ ગયા બાદ કન્યા, વરના ઉતારે જાય ત્યારે નવ-વધૂનો ખોળો ભરવામાં વરપક્ષ તરફથી સીંગદાણા શેર બે આપવાના રહેશે. (ત્યાં કોઇપણ જાતનો પરસાદ વહેંચવો નહીં)

૬. માંડવો બરસાવવાના લાગાનો ફઇબાને રૂા. ૧ એક આપવો.

ઠરાવ ૯ મો

સમૂહ લગ્ન સબંધે

૧. જ્ઞાતિમાં દર ત્રણ વરસે એક માસના ગાળા દરમ્યાન સમૂહ લગ્ન (એક સાથે લગ્ન) કરવાનાં રહેશે.

૨. આ રીતનાં પ્રથમ સમૂહ લગ્ન સંવત ૨૦૧૭ ના વૈશાખ માસમાં કરવાનાં રહેશે અને ત્યાર પછી આવાં સમૂહ લગ્ન દર ત્રણ વરસે થશે.

૩. પરંતુ કોઇ બાળકોનાં લગ્ન, સમૂહ લગ્નના સમય દરમ્યાન શાસ્ત્રોક્ત પદ્ધતિએ સુઝતાં ન હોય અને તેવા પ્રસંગે બંન્ને પક્ષની સંમતિ થાય તો તેવી વ્યક્તિઓને છુટક લગ્ન કરવાની જ્ઞાતિએ છુટ આપવાની રહેશે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n11/mode/1up

realpatidar.com

ઠરાવ ૧૦ મો

આણાં સબંધે

૧. પરણ્યા બાદ કન્યા લગભગ એક માસ સાસરાંને ઘરે રહેશે. અને વળતાં આણાંમાં પાંચ માણસોએ જવું. આણાંનાં જમણ બે ટાણાં રહેશે.

૨. લગ્ન થયા પછીની જન્માષ્ટમી પછી કન્યાને તેના સાસરાંને ઘેર મોકલી આપવી. (બીજાં આણાં કરવાં નહીં)

ઠરાવ ૧૧ મો

મામેરાં સબંધે

મોસાળ પક્ષ તરફથી અપાતાં મામેરામાં પોતાની શક્તિ મુજબ આપવું. અને મામેરૂં બેહુંજ ભરવું.

ઠરાવ ૧૨ મો

પુનર્લગ્ન સબંધે

૧. કોઇ કન્યા વિધવા બને અથવા છુટા છેડાના રિવાજ મુજબ છુટા છેડા કરવામાં આવે તો તેનું પુનર્લગ્ન (ઘરગોણું) કરી શકશે.

૨. આવાં પુનર્લગ્નનું સગપણ કરતી વખતે વરપક્ષ તરફથી રૂા. ૨ બે ફેરવવાના આપવાના રહેશે. અને સગપણ નક્કી થયા બાદ એ બે રૂપીયા પ્રસાદી માટે વાપરવાના રહેશે.

૩. આવાં પુનર્લગ્નમાં વરપક્ષ તરફથી, વર અને અણવર સિવાય પંદર માણસોએ જવું. અને તેને એક ટાણું જમાડવાનું રહેશે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n12/mode/1up

realpatidar.com

આ પુનર્લગ્ન નિમિત્તે ચોખાના જમણના રૂા. ૧૦ દસ તથા પુનર્લગ્ન (ઘરગેણાં) ના જમણ (ખીચડી) ના રૂા. ૬૦ સાઠ વરપક્ષે આપવાના રહેશે.

૪. તદુપરાંત વરપક્ષે નીચે મુજબ કપડાં તથા દાગીના આપવાના રહેશે.

૧. સુતરાઉ કપડાંની જોડ ૧ (કન્યા માટે)

૨. નાકની સળી હેમની નંગ ૧

૩. મઢેલુ કાંકણુ નંગ ૧

૪. પગનાં સાંકળાં જોડી ૧

૫. ચાંદીનો હાર નંગ ૧

આ ઉપરાંત દાગીના કે રોકડ રકમ કંઇ પણ આપવું નહીં

૫. પાછા પગનાં આણામાં કન્યાપક્ષ તરફથી પાંચ માણસોએ જવું. આ આણાંનાં બે ટાણાં રહેશે.

ઠરાવ ૧૩ મો

છુટા છેડા સબંધે

એક બખત સમજી વિચારી લગ્ન ગ્રંથીથી જોડાયા બાદ છુટા છેડા લઇ શકાસે નહીં. પરંતુ પતી–પત્નીમાંથી કોઇ પણ એક સરકારી કાયદા મુજબ ખોડ ખાંપણ વાળું હોય ત્યારે જ્ઞાતિની સંમતિથી છુટા છેડા લઇ શકાસે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n13/mode/1up

realpatidar.com

ઠરાવ ૧૪ મો

મરણ પછીના ખર્ચ (દાડા) સબંધે

૧. મરનાર વ્યક્તિ પાછળ કોઇએ ખર્ચ (દાડો) કરવો નહીં.

૨. બારમાની વિધી પુરી કરી બ્રાહ્મણો, નિયાણીઓ કે ગરીબોને પોતાની શક્તિ અનુસાર જમાડવાં.

૩. મરનાર વ્યક્તિ પાછળ તેમના સ્મર્ણાર્થે કોઇ રકમ વાપરવા માગતા હોય તો તેઓને સમાજના કેળવણી ફંડમાં અથવા એવા સમાજીક ઉન્નતિના કાર્યોમાં તે રકમ વાપરવા આ પરિષદ ખાસ ભલામણ કરે છે.

ઠરાવ ૧૫ મો

કુદરતી ઘર ભંગ થાય તે સબંધે

૧. દીકરીને સાસરાંને ઘેર મોકલ્યા પછી મૃત્યુ પામે તો, દીકરીના જીવીત સમય દરમ્યાન આપેલ દાનની કોઇ પણ વસ્તુ પાછી લેવી નહીં.

૨. જમાઇનું મૃત્યુ થાય અને તેવા પ્રસંગે બાઇનાં માવિત્રો તે બાઇને ત્યાંથી લઇ જવા માગતાં હોય તો બાઇના માવિત્રોએ આપેલા દાગીના સિવાય બીજું કાંઇ પાછું લઇ જઇ શકસે નહીં.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n14/mode/1up

realpatidar.com

૩. પરંતુ તે બાઇને બાળકો હોય અને તે બાઇની સાથે ન લાવતાં ત્યાંજ છોડી આવવાનાં હોય તો તેવા પ્રસંગે બાઇના માવિત્રોએ બાઇને આપેલા દાગિના તથા અન્ય કોઇ પણ વસ્તુ પાછી લઇ જઈ શકસે નહીં.

ઠરાવ ૧૬ મો

શિક્ષણ સબંધે

આથી આ સમાજ ખાસ ભલામણ કરે છે કે આ પ્રગતિશીલ યુગને અનુસરીને સૌ પોતાનાં બાળકોને પ્રાથમિક શિક્ષણ ફરજીયાત અપાવે. તથા જે કોઇ પોતાનાં બાળકોને ઉચ્ચ શિક્ષણ આપવાની ધગશ જણાવે તેને સમાજ અત્યંત ઉત્સાહ આપેછે અને તેની કદર કરે છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n15/mode/1up

realpatidar.com

realpatidar.com

realpatidar.com

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk1111/page/n17/mode/1up

realpatidar.com

સમાજ પ્રત્યે....

જે કુટુંબમાં કૌટુમ્બિક જવાબદારી વિષે કોઇ એમ કહેવા લાગે કે મારે શું? એ કુટુમ્બનું ખંડન નિશ્ચીત માનજો. જે સમાજમાં વ્યક્તિઓ પોતાનું સામાજિક કર્તવ્ય બજાવતી નથી તે સમાજ નીચે જ જશે. કીડી અને મધમાખી જેવાં તુચ્છ ગણાતાં જીવડાં પણ સહકારી ધોરણે રહે છે. અને તેમાં કોઇ પોતાની ફરજ ચૂકતું નથી – જે ચૂકે છે તે જીવવાનું અધિકારી નથી રહેતું. કુટુમ્બ, સમાજ અને રાષ્ટ્ર સહકારી ધોરણેજ સુગઠીત રહી શકે અને સહકારી પ્રવૃતિ વ્યક્તિગત ફરજની અદાકારી પર નિર્ભર છે.

— શ્રી

realpatidar.com